

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES

(BRUGEL-ADVIES-20190626-282)

Betreffende het verslag van de distributienetbeheerder over de uitvoering van de openbare dienst opdrachten inzake elektriciteit en gas voor het jaar 2018

Voor de delen ‘openbare verlichting’, ‘veiligheid van de binneninstallaties voor gas’ en ‘omschakeling van arm naar rijk gas’

Gegeven op basis van artikel 25 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en op basis van artikel 19 van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

26 juni 2019

Inhoudsopgave

1	Wettelijke grondslag	3
2	Beheer van de openbare verlichting van de gemeentewegen	3
2.1	Budgettaire follow-up en coherentie met het tariefvoorstel 2015-2019	4
2.2	Constructie van de installaties voor openbare verlichting	6
2.2.1	Constructie van de installaties	6
2.2.2	Verbetering van de energieprestatie van de verlichtingspalen	7
2.2.3	Onsite tests en REG-studie	10
2.3	Stroomverbruik	11
2.4	Systematisch onderhoud	12
2.5	Herstellingen en schade aan installaties	12
2.6	Studie van de mogelijke synergie tussen actoren die instaan voor het beheer van de openbare verlichting in Brussel	14
2.7	Inhoud van het verslag	15
3	Veiligheid van de binneninstallaties gas	16
3.1	Inleiding	16
4	Conversie van arm gas naar rijk gas	17
5	Conclusie	18

Lijst van de illustraties

Figuur 1: Evolutie van het aantal verlichtingspalen	7
Figuur 2: Evolutie van het gemiddelde vermogen per verlichtingspaal	8
Figuur 3: Evolutie van de vermogensverdeling van de 4 belangrijkste soorten verlichtingspalen	10
Figuur 4: Evolutie van het stroomverbruik van de verlichtingspalen	11
Figuur 5: Evolutie van de kosten in verband met de preventieve vervanging (systematisch onderhoud) en correctieve vervanging (herstelling) na de verandering van frequentie	12
Figuur 6: Evolutie van de verschillende types defecten	13

Lijst van de tabellen

Tabel 1: Budgettaire follow-up van de openbare verlichting	5
Tabel 2: Evolutie van de lamptechnologieën in het verlichtingspark	9
Tabel 3: Herstellingstermijnen en -percentages	14

I **Wettelijke grondslag**

In overeenstemming met de ordonnantie van 19 juli 2001 (hierna de "elektriciteitsordonnantie" genoemd) heeft SIBELGA een rapport opgesteld over de uitvoering van al haar openbare dienstverplichtingen en openbare dienstopdrachten (ODO) voor het jaar 2017. Deze opdrachten vloeien voort uit het door de Regering na advies van BRUGEL ([advies BRUGEL-ADVIES-20161125-232](#)) goedgekeurde programma van de dienstopdrachten.

Artikel 25 §1 van de elektriciteitsordonnantie stipuleert: "vóór 31 maart van ieder jaar maakt de distributienetbeheerder een verslag van de uitvoering van alle openbare dienstopdrachten en -verplichtingen over aan de Regering die verwezenlijkt werden tijdens het voorbije jaar alsook van de daaraan verbonden rekeningen. De Regering keurt dit verslag goed na advies van BRUGEL. "

SIBELGA heeft haar verslag over de uitvoering van al haar verplichtingen en ODO's, uitgevoerd voor het jaar 2018, meegedeeld via e-mail op 25 april 2019. De papieren versie werd door BRUGEL ontvangen op 3 mei 2019.

Dit advies gaat enkel over de ODO's, met betrekking tot het volgende:

- beheer van de openbare verlichting
- veiligheid van de binneninstallaties voor gas (VBIG)
- Conversie van arm naar rijk gas

De analyse van de zogenoemde 'sociale' activiteiten (zoals het beheer van de beschermde en winterklanten) voor de uitvoering van het programma 2018 in elektriciteit en gas werd niet uitgevoerd in dit advies maar zal worden uitgevoerd in het jaarverslag van BRUGEL voor 2018.

2 **Beheer van de openbare verlichting van de gemeentewegen**

Distributienetbeheerder SIBELGA heeft als opdracht de aanleg, het onderhoud en de vernieuwing van de openbare verlichtingsinstallaties op het gemeentelijk wegennet en in de gemeentelijke openbare ruimten, evenals de stroomvoorziening van deze installaties.

SIBELGA stelt zich tot doel de gemeenten een kwaliteitsvol, goed onderhouden openbaar verlichtingsnet te leveren, dat de Brusselse burgers een nachtelijke omgeving biedt die bevorderlijk is voor de veiligheid en het welzijn, rekening houdend met de stedenbouwkundige en esthetische voorschriften van de stad.

We merken op dat er andere spelers op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meewerken aan de uitvoering van deze taak:

- Brussel Mobiliteit, dat de verlichting op de gewestelijke openbare wegen beheert;
- Leefmilieu Brussel, dat instaat voor de verlichting van de parken en de tuinen waarvoor het bevoegd is;
- De Regie der Gebouwen, voor het beheer van de verlichting van het Jubelpark.

2.1 Budgettaire follow-up en coherentie met het tariefvoorstel 2015-2019

Wat de budgettaire follow-up betreft, is het beheer van de openbare verlichting de belangrijkste ODO. In 2018 vertegenwoordigde deze activiteit 78% van het totale gerealiseerde budget van de ODO's voor elektriciteit en gas samen.

Het budget voor het beheer van de openbare verlichting is in 3 posten opgesplitst:

- Constructie van de installaties;
- Onderhoud van de installaties;
- Stroomvoorziening.

Tabel I toont de evolutie van de bedragen, verbonden aan de tariefprognoses, de begrote kosten en de gerealiseerde kosten.

Ter herinnering: beslissing 39 van 11/10/2016 van BRUGEL betreffende de aanpassingen aan de tarifieringsmethode van 1 september 2014, voorziet een mechanisme voor jaarlijkse update van de tariefpost ODO's om te beschikken over een tarief dat de laatst gekende realiteit zo goed mogelijk weergeeft en het ontstaan van tariefsaldo's te beperken. BRUGEL stelde immers vast dat er een afwijking bestond tussen de geprogrammeerde en de gerealiseerde budgetten. Sinds deze beslissing zijn de tarieven voor ODO's van het jaar N+1 gebaseerd op het gerealiseerde budget van het jaar N-1.

Dit betekent dat:

- het gerealiseerde budget 2015 als basis voor de tariefprognoses van 2017 heeft gediend;
- het gerealiseerde budget 2016 als basis voor de tariefprognoses van 2018 heeft gediend.

De door SIBELGA geplande budgetten zijn de budgetten, geraamd in de programma's betreffende de ODO's. Elk jaar dient SIBELGA bij de Regering (en bij BRUGEL) een programma in, waarin SIBELGA een zeker budget voorziet om haar opdrachten uit te voeren. Het budget voor het jaar 2018, voorzien in haar ODO-programma 2018 en goedgekeurd door de Regering, bedraagt € 25.094.628.

Zoals weergegeven in Tabel I is het budget dat SIBELGA heeft gerealiseerd in het kader van het beheer van de openbare verlichting voor het jaar 2018 5,3% hoger dan het geplande budget.

Het gerealiseerde budget is evenwel bijna identiek aan het in de tariefprognose voorziene budget. Hieruit blijkt dat de wijziging van de tarifieringsmethode het mogelijk heeft gemaakt een tariefpost voor ODO te hebben die de gerealiseerde kosten weergeeft. Zo zijn de tariefsaldi voor deze activiteit beperkt.

	Prognose 2015	Programma 2015	Besteed in 2015	Prognose 2016	Programma 2016	Besteed in 2016	Prognose 2017	Programma 2017	Besteed in 2017	Prognose 2018	Programma 2018	Besteed in 2018
Openbare verlichting (totaal)	24 387 327	24 387 327	19 990 418	24 632 640	24 923 077	23 717 757	19 990 417	24 770 001	21 246 928	23 717 757	25 094 628	23 777 037
<i>Onderhoud van de openbare verlichting</i>	<i>5 341 896</i>	<i>5 341 896</i>	<i>4 879 068</i>	<i>5 416 684</i>	<i>5 266 834</i>	<i>5 188 013</i>	<i>4 879 068</i>	<i>5 275 225</i>	<i>5 314 970</i>	<i>5 188 013</i>	<i>5 455 759</i>	<i>5 337 401</i>
<i>Levering van energie voor de openbare verlichting</i>	<i>6 249 373</i>	<i>6 249 373</i>	<i>6 332 863</i>	<i>6 240 753</i>	<i>6 562 398</i>	<i>6 441 257</i>	<i>6 332 863</i>	<i>6 509 879</i>	<i>6 185 173</i>	<i>6 441 257</i>	<i>6 356 739</i>	<i>6 164 360</i>
<i>Uitbouw van de openbare verlichting</i>	<i>12 796 058</i>	<i>12 796 058</i>	<i>8 778 487</i>	<i>12 975 203</i>	<i>13 093 845</i>	<i>12 088 487</i>	<i>8 778 487</i>	<i>12 984 879</i>	<i>9 746 786</i>	<i>12 088 487</i>	<i>13 282 131</i>	<i>12 275 276</i>
		Realiteit vs. programma	-18,0%		Realiteit vs. programma	-4,8%		Realiteit vs. programma	-14,2%		Realiteit vs. programma	-5,3%
		Realiteit vs. prognose	-18,0%		Realiteit vs. prognose	-3,7%		Realiteit vs. prognose	6,3%		Realiteit vs. prognose	0,2%

Tabel 1: Budgettaire follow-up van de openbare verlichting

De verschillende posten betreffende het beheer van de openbare verlichting worden in de volgende delen geanalyseerd.

2.2 Constructie van de installaties voor openbare verlichting

De post 'constructie van de installaties' omvat:

- de constructie van installaties op zich (vernieuwing van de verlichtingspalen en beheer van het specifieke stroomnet dat ze voedt);
- de activiteiten in verband met de tests op het terrein en de uitvoering van studies rond rationeel energiegebruik (REG).

Dit is de belangrijkste post van het budget, want hij vertegenwoordigt in 2018 bijna 52% van het gerealiseerde budget van deze ODO.

2.2.1 Constructie van de installaties

➤ Vervanging van de verlichtingspalen

In 2018 zijn 2860 verlichtingspalen geplaatst in het kader van de activiteit 'constructie', tegenover 2209 in 2017. SIBELGA is ook overgegaan tot de installatie van 498 verlichtingspalen in 2018 in het kader van 'kleine werken' (werken uitgevoerd na vervanging van een kast, door een derde veroorzaakte schade enz.). Dat zijn er 292 minder dan in 2017.

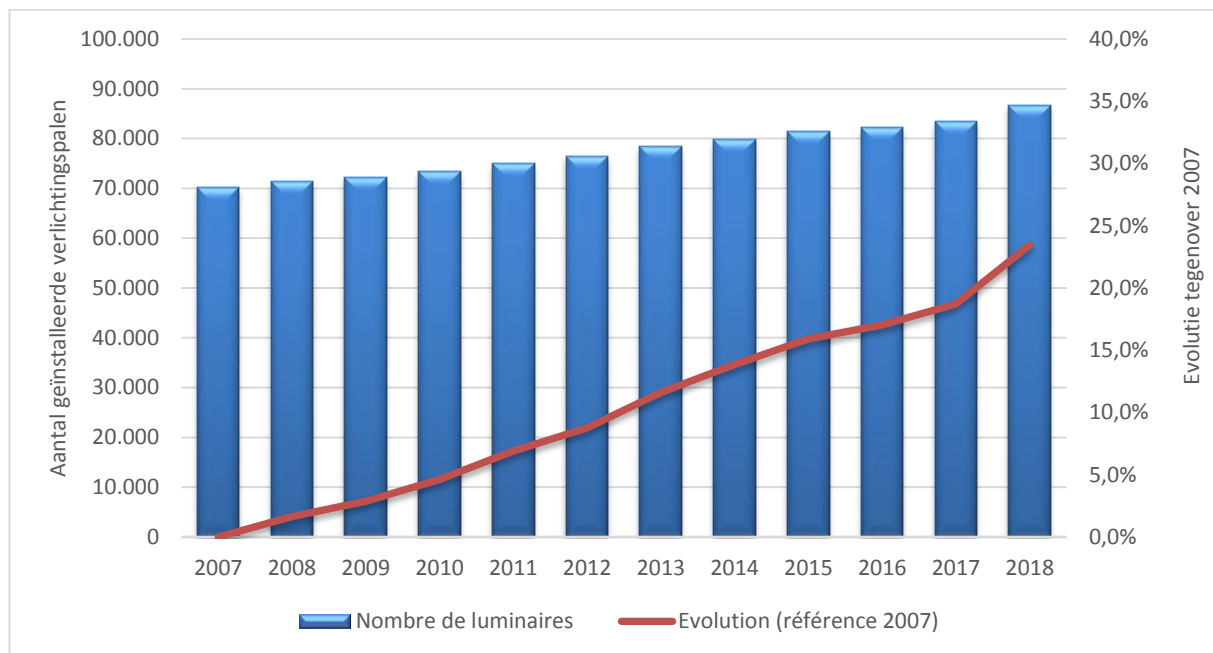
Het ODO-programma voorzag voor 2018 in de vervanging van 3.414 nieuwe verlichtingspalen. Het resultaat is dus een stuk lager dan de hoeveelheid die werd geraamd op basis van een vervangingsbeleid van ongeveer 4% van het park per jaar.

Op het einde van 2018 telde het gemeentelijke Brusselse openbare verlichtingsnet 86.682 verlichtingspalen, dat wil zeggen een stijging van 4% tegenover het jaar 2017.

Figuur 1 toont de constante evolutie van het aantal verlichtingspalen sinds 2007. Van 2007 tot 2018 is het aantal verlichtingspalen met 23,5% gestegen.

Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door de toename van het aantal verlichtingspunten tijdens een vernieuwing van de bestaande openbare verlichting, door de uitbreiding van het wegnnet, door de overname van installaties (verkavelingen enz.) en door de wil om verlichting aan te brengen op plaatsen waar voorheen niet altijd verlichting was (bijvoorbeeld de versterking van de verlichting op zebrapaden).

Tegen 2030 zou het aantal door SIBELGA geëxploiteerde verlichtingspalen de kaap van de 100.000 kunnen bereiken.

Figuur 1: Evolutie van het aantal verlichtingspalen

➤ Uitbouw van het specifieke openbare verlichtingsnet

Ter herinnering: de technologie van de zogenoemde '50/16'-netten¹, die in de jaren '80 werd gebruikt vanwege de economische voordelen die ze bood (4 geleiders door één enkele kabel laten gaan in een sleuf), vertoont momenteel een grote slijtage en een belangrijke storingsgraad in de voedingskabels van de verlichtingspalen, zodat de exploitatie van dit nettype moeilijk wordt.

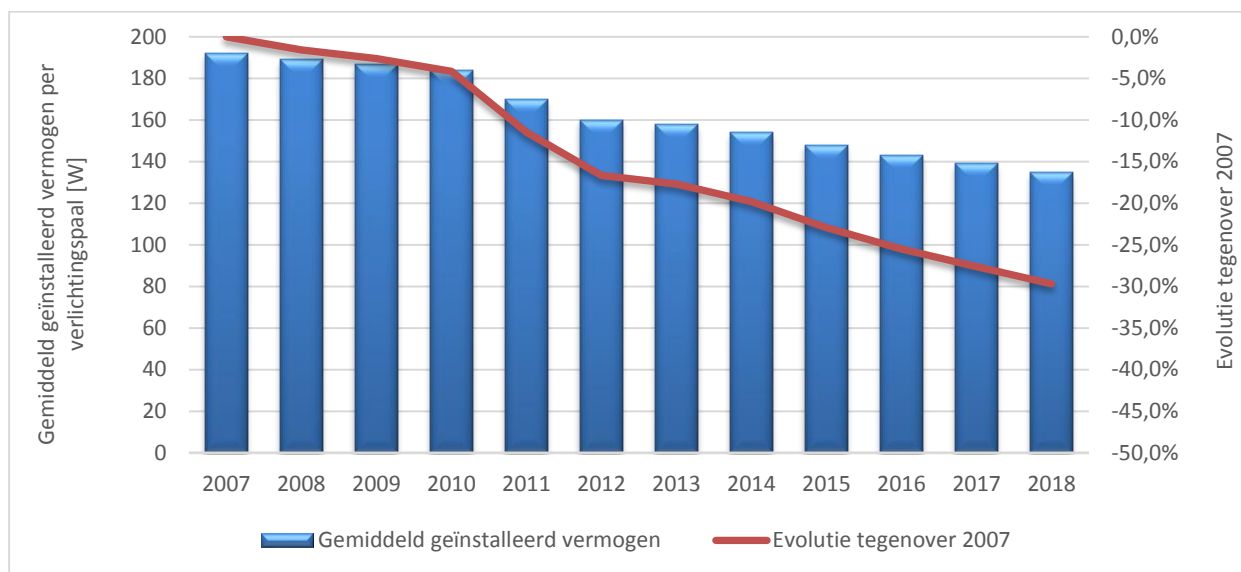
Sinds enkele jaren vervangt SIBELGA dit net geleidelijk aan om een net te vormen dat uitsluitend is bedoeld voor openbare verlichting. Eind 2018 waren nog 100 straten uitgerust met dit type kabel, 8 minder dan in 2017.

2.2.2 Verbetering van de energieprestatie van de verlichtingspalen

De vernieuwing van de installaties door SIBELGA heeft de globale energie-efficiëntie verbeterd en dit ondanks de constante stijging van het aantal geïnstalleerde verlichtingspalen (zie Figuur 1). De verbetering van de energie-efficiëntie wordt geïllustreerd in Figuur 2, waar een daling van het gemiddelde vermogen per verlichtingspaal te zien is.

Van 2007 tot 2017 stellen we een daling van bijna 30% vast van het gemiddelde vermogen per verlichtingspaal. De analyse van deze evolutie toont met name duidelijk het resultaat van de vrijwillige campagne die SIBELGA in 2010 heeft gelanceerd en die tot doel heeft de meest inefficiënte lampen op het vlak van REG eerst te vervangen.

¹ 3 geleiders van 50 mm² worden gebruikt voor het laagspanningsnet en een draad van 16 mm² voor de besturing van de openbare verlichting.

Figuur 2: Evolutie van het gemiddelde vermogen per verlichtingspaal

Ter herinnering, de afschaffing van hogedrukkwiklampen is noodzakelijk opdat SIBELGA in regel zou zijn met de Europese wetgeving betreffende het eco-ontwerp², die minimale te bereiken prestaties oplegt voor de lampen, onder meer in openbare verlichting.

Zoals Tabel 2 aantoont, vertegenwoordigen de hogedrukkwiklampen nog slechts 0,99% (857 lampen) van het park in 2018, terwijl dat in 2010 meer dan 10% was.

SIBELGA vermeldt evenwel in haar verslag dat sommige verlichtingspalen met kwiklampen zich, om historische redenen, op privépercelen bevinden (zoals bv. vroegere gemeentelijke voetbalterreinen), en dat deze lampen, in totaal zijn het er 259, op termijn zullen worden doorverkocht. SIBELGA moet deze installaties niet vervangen, maar ze doorverkopen aan de eigenaars van de privépercelen. We staan dus voor een juridische en tegelijk technische taak (scheiding van de privécircuits van de circuits voor openbare verlichting en plaatsing van een meter voor het ten laste nemen van het gebruik), die niet eenvoudig zal zijn, want geen enkele van deze eigenaars is vragende partij om de verantwoordelijkheid voor deze verlichtingspalen (en de kosten die ermee gepaard gaan) op zich te nemen.

Op basis van de inventaris van de verschillende soorten lampen in het openbaar verlichtingsnet dat door SIBELGA wordt beheerd, stellen we het volgende vast:

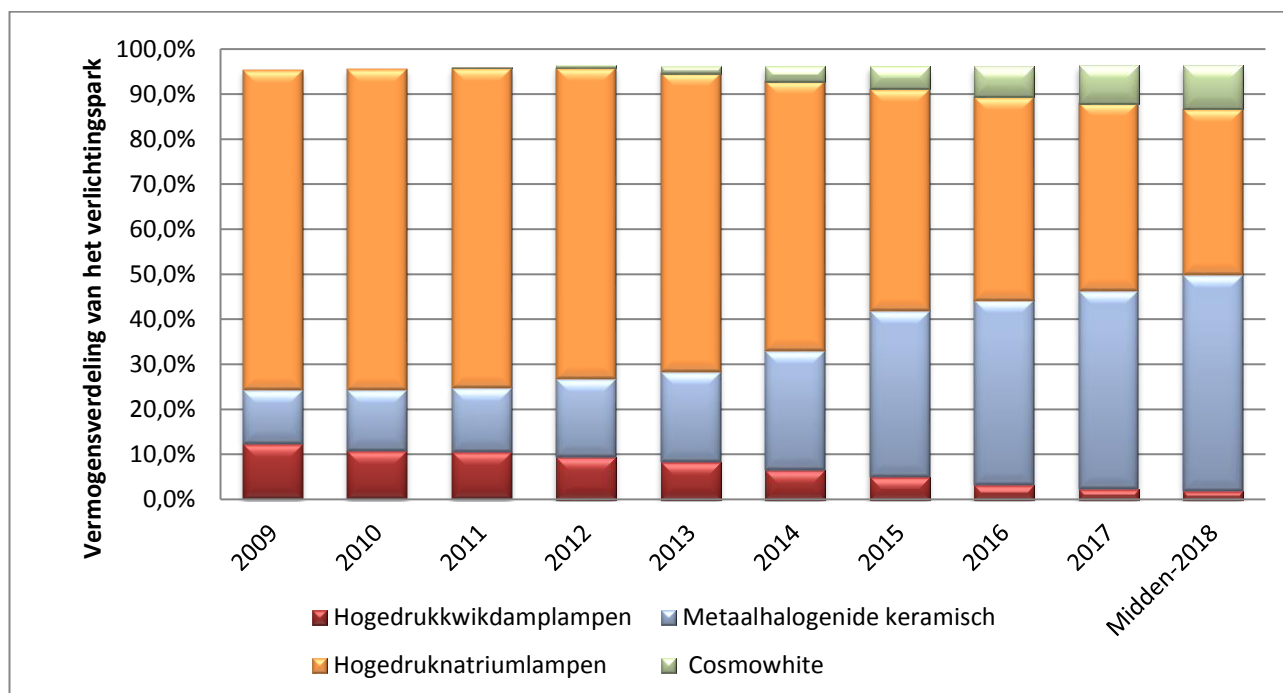
- een steeds groter aandeel van de categorieën meest efficiënte lampen (de som van hogedruknatriumlampen en metaalhalogeenlampen, voornamelijk met een keramische brander);
- een daling van het aantal energieverblindende lampen en vooral van compacte fluorescerende lampen en hogedrukkwiklampen;
- een constante stijging van het aantal witte lampen (metaalhalogeenlampen).

² Kaderrichtlijn 2005/32/EG en door de EU aangenomen reglementen in het kader hiervan

Soorten lampen	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	Aantal	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Natriumlampen hoge druk	46.194	58,66%	44.978	55,90%	39.307	48,08 %	32.376	38,91 %	30.067	35,82%	24 750	29,74%	21.370	24,65%
Metaalhalogeenlampen	21.819	27,71 %	26.199	32,56%	34.600	42,32 %	43.927	52,79 %	48.106	57,30%	54 655	65,68%	59.856	69,05%
Subtotaal	68.013	86,36 %	71.177	88,47%	73.907	90,41 %	76.303	91,70 %	78.173	93,12%	79 405	95,43%	81.226	93,70 %
Hogedrukkwikdamplampen	6.349	8,06 %	5.176	6,43%	4.012	4,91 %	2.835	3,41 %	1.818	2,17%	1 218	1,46%	857	0,99%
Compacte fluorescerende lampen en fluorescentielampen	2.459	3,12 %	2.000	2,49%	1.671	2,04 %	1.706	2,05 %	1.581	1,90%	1 568	1,88%	1572	1,81%
Gloe- en halogeenlampen	255	0,32 %	215	0,27%	208	0,25 %	201	0,24 %	177	0,21%	158	0,19%	181	0,22%
Natriumlampen ter vervanging van kwikdamplampen	204	0,26 %	203	0,25%	119	0,15 %	105	0,13 %	97	0,12%	80	0,1%	80	0,09%
Gemengde lampen	32	0,04 %	30	0,04%	32	0,04 %	31	0,04 %	26	0,03%	28	0,03%	12	27,91%
Subtotaal	9.299	11,81 %	7.624	9,48%	6.042	7,39 %	4.878	5,86 %	3.699	4,41%	3 052	3,67%	2702	3,12%
Inductielampen	596	0,76 %	546	0,68%	535	0,65 %	605	0,73 %	609	0,73%	618	0,74%	597	0,69%
Natriumlampen lage druk	365	0,46 %	355	0,44%	349	0,43 %	346	0,42 %	289	0,34%	215	0,26%	199	0,23%
Xenonlampen	0	0,00 %	0	0,00%	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dioden (led)	480	0,61 %	753	0,94%	917	1,12 %	1.079	1,30 %	1.179	1,40%	1 515	1,82%	1958	2,26%
Subtotaal	1.441	1,83 %	1.654	2,06%	1.801	2,20 %	2.030	2,44 %	2.077	2,47%	2 348	2,82%	2754	3,18%
TOTAAL	78 753		80 455		81 750		83 211		83 949		84 805		86 682	

Tabel 2: Evolutie van de lamptechnologieën in het verlichtingspark

Figuur 3 illustreert de evolutie van de verdeling van de vier voornaamste types lampen (in functie van het geïnstalleerde vermogen) sinds 2009.

Figuur 3: Evolutie van de vermogensverdeling van de 4 belangrijkste soorten verlichtingspalen

Figuur 3 toont duidelijk de daling van het percentage van hagedruknatriumlampen (lampen met geel licht), die er voornamelijk kwam doordat verschillende gemeenten ervoor kozen deze bij de systematische onderhoudsbeurten te vervangen door witte lampen. SIBELGA wijst er in haar verslag ook op dat het park tegen 2022 volledig op witte lampen overgeschakeld moet zijn.

Figuur 3 toont ook een daling van de energieverblindende kwiklampen in het verlichtingspalenpark, ten voordele van andere lampen die zuiniger zijn. Van 2009 tot halverwege 2018 daalde het vermogen van de hagedrukkwiklampen van 12,2 naar 1,9%.

2.2.3 Onsite tests en REG-studie

➤ Dimmingprojecten

Ter herinnering, tussen 2010 en 2012 heeft SIBELGA verschillende proefprojecten opgezet met dimming op de wegen en in de gemeentelijke openbare ruimten, bij wijze van experiment, met name om de twee soorten dimminggebruik te vergelijken: eenvoudig gebruik (voorgeprogrammeerde dimming in de ballast van elke verlichtingspaal, op basis van bepaalde tijdsperiodes en voorgedefinieerde dimmingniveaus) en complex gebruik (voorgeprogrammeerd in een lokaal controleapparaat en aangevuld met een telecomunicatiesysteem om gegevens en commando's op afstand te ontvangen en te versturen).

Naar aanleiding van de resultaten van de uitgevoerde projecten voert SIBELGA sinds 2016 geleidelijk aan de technologie van voorgeprogrammeerde dimming in op haar net.

BRUGEL vraagt SIBELGA in haar volgende verslagen (met inbegrip van het ODO-programma) precieze informatie te verstrekken over de evolutie van dit proces (aantal uitgeruste installaties, aantal werkende installaties, faalpercentage ...).

➤ Ledprojecten

In haar programma voor het jaar 2018 had SIBELGA tests voorzien om een openbare verlichtingsinstallatie op basis van ontladingslampen met elektronische ballast (installatie op basis van klassieke technologie) te vergelijken met een openbare verlichtingsinstallatie op basis van leds op wegen met gelijkaardige eigenschappen (profiel van de weg, te realiseren verlichtingsniveau, werkingsuren ...).

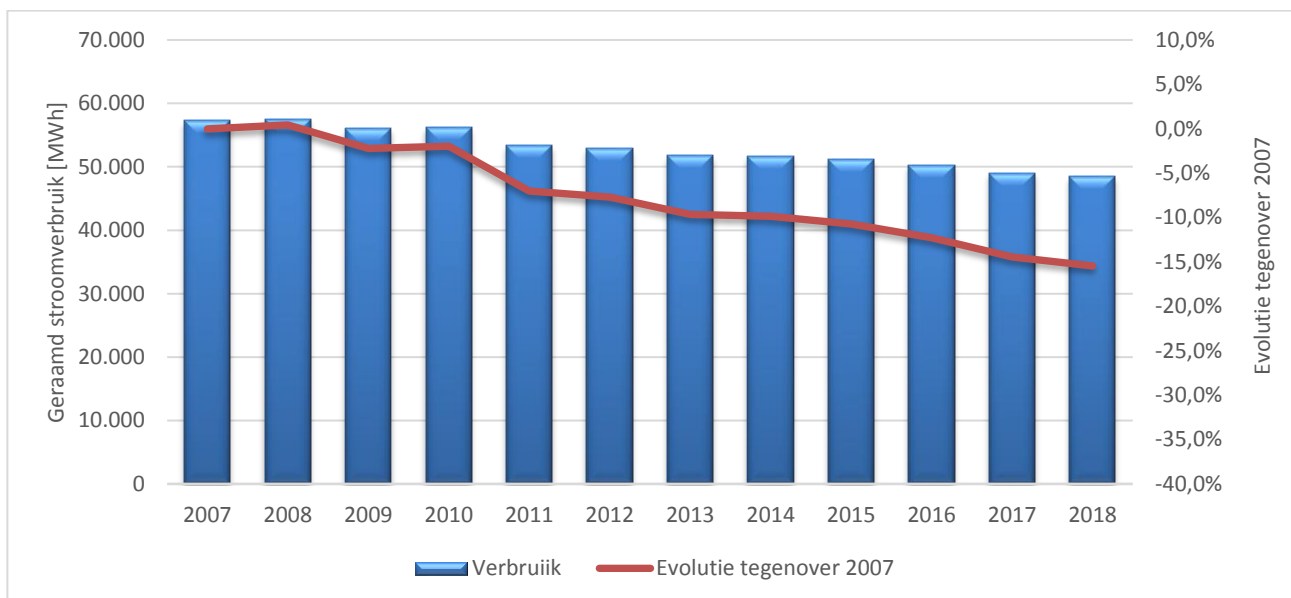
Deze tests zijn gestart op het einde van 2017 (Maria-Christinastraat in Laken) en zullen drie jaar duren. SIBELGA wijst er in haar verslag op dat er in 2018 wel degelijk stappen zijn ondernomen, maar dat er nog geen resultaten beschikbaar zijn. BRUGEL vraagt SIBELGA in haar volgende verslagen (met inbegrip van ODO-programma) precieze informatie te verstrekken over de resultaten van deze tests.

2.3 Stroomverbruik

Ter herinnering, het energieverbruik van de verlichtingspalen wordt niet gemeten, maar geraamd door het aantal werkingsuren te vermenigvuldigen met de door SYNERGRID (Federatie van de netbeheerders elektriciteit en aardgas in België) vooraf vastgelegde vermogensforfaits voor elk type lamp.

De evolutie van het stroomverbruik van de verlichtingspalen is geïllustreerd in figuur 4.

Zoals uitgelegd in de vorige verslagen, heeft SYNERGRID in 2010 de vermogens die aan meerdere types lampen werden toegewezen herzien op basis van een on-site meetcampagne, met als gevolg een vermindering met 6,6% van het geïnstalleerde vermogen van het door SIBELGA beheerde verlichtingspark.

Figuur 4: Evolutie van het stroomverbruik van de verlichtingspalen

BRUGEL wil benadrukken dat het gebruik van de laatste lamptechnologieën SIBELGA in staat heeft gesteld om de energieprestaties van haar park verlichtingspalen aanzienlijk te verbeteren. Zoals Figuur 4 illustreert, is het geschatte gebruik tussen 2007 en 2018 met iets meer dan 15% gedaald.

2.4 Systematisch onderhoud

De onderhouds- en reparatieactiviteiten van de openbare verlichtingsinstallaties op de wegen en in de gemeentelijke openbare ruimten omvatten de systematische en preventieve vervanging van de lampen en de reparatie van verouderde of defecte verlichtingspalen. Het programma voor de systematische vervanging van de lampen is erop gericht om preventief te werken en pannes en de daarmee samenhangende interventiekosten te vermijden. Die systematische vervanging wordt uitgevoerd volgens de gemiddelde levensduur van de lampen. Vroeger werden de zogenoemde 'witte' lampen om de twee jaar vervangen en de 'gele' lampen om de drie jaar.

Op grond van studies en metingen die in het laboratorium werden uitgevoerd, heeft SIBELGA in 2015 beslist om de vervangingsfrequentie te verminderen. Zo verlaagde het ritme van 2 naar 3 jaar voor de gele lampen en van 3 naar 5 jaar voor de witte.

Het programma 2018 van SIBELGA voorzag in dit kader de vervanging van 21.674 lampen. Deze doelstelling werd voor meer dan 96% behaald, want SIBELGA heeft 20.868 lampen vervangen.

In het kader van de uitvoering van haar advies betreffende het ODO-programma voor het jaar 2019 vroeg BRUGEL SIBELGA een evaluatie van de frequentiewijziging van de systematische vervanging, uitgevoerd tussen 2014 en 2015.

De reële kosten van de systematische onderhouds- en herstellingsactiviteiten van de lampen sinds 2014 staan in Figuur 5.

	2014	2015	2016	2017
Systematisch onderhoud lampen	€ 1 450 833	€ 1 054 833	€ 1 092 134	€ 1 083 076
Herstelling lampen	€ 507 616	€ 517 288	€ 521 592	€ 563 707
TOTAAL	€ 1 958 449	€ 1 572 121	€ 1 613 726	€ 1 646 783

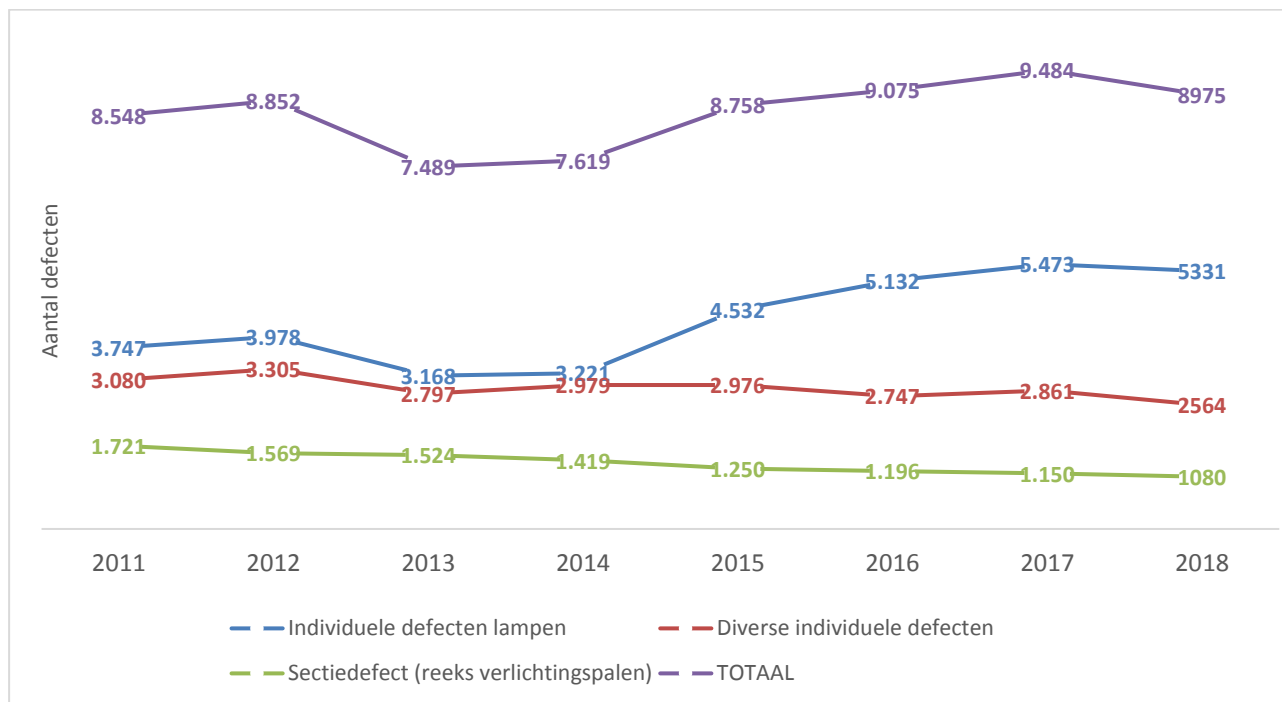
Figuur 5: Evolutie van de kosten in verband met de preventieve vervanging (systematisch onderhoud) en correctieve vervanging (herstelling) na de verandering van frequentie

Het blijkt dat de totale kost van de systematische vervangings- en herstellingsactiviteiten van de lampen sinds 2014 gedaald is, ondanks de bijkomende kost van de witte lampen en de potentiële impact van elektronische ballast³. De resultaten van deze financiële evaluatie bevestigen de positie van SIBELGA in de keuze voor een lagere onderhoudsfrequentie.

2.5 Herstellingen en schade aan installaties

Het totale aantal defecten, geregistreerd in 2018, is 5,6% lager dan in 2017.

³ Deze ballast vertoont meer defecten dan de oude, elektromagnetische ballast en is ook duurder.

Figuur 6: Evolutie van de verschillende types defecten⁴

Het aantal individuele defecten aan lampen (doorgegeven aan externe aannemers) in 2018 is ook gedaald tegenover 2017 (-2,6%). Het is de eerste keer in vijf jaar dat dit aantal daalt. Dit type defect was sinds 2013 constant gestegen, wat te verklaren valt door de daling van de frequentie van het systematische onderhoud van de lampen tussen 2014 en 2015.

Het aantal sectiedefecten daarentegen is al sinds 2011 constant aan het dalen. Van 2011 tot 2018 zien we een daling met 37%. De sectiedefecten hebben een grote impact, want ze kunnen tot gevolg hebben dat een hele weg zonder verlichting valt. Een van de oorzaken van deze sectiedefecten kan te maken hebben met de installaties voor centrale afstandsbediening⁵ (CAB).

De CAB-installaties waren al altijd eigendom van de transmissienetbeheerder ELIA, die voor de werking instaat. Sinds enkele jaren vindt er een geleidelijke overdracht van het beheer van deze installaties naar SIBELGA plaats. Op het einde van 2021 zal SIBELGA de volledige verantwoordelijkheid voor het beheer van de CAB hebben. Tijdens de overgangperiode blijft ELIA het CAB-sigitaal beheren voor de zones die nog niet gedekt zijn door de nieuwe installaties van SIBELGA. De uitbating gebeurt dus gezamenlijk, waarbij SIBELGA en ELIA elk hun actiegebied hebben.

In deze context en in zoverre een probleem op de CAB-installaties belangrijke gevolgen kan hebben (verlies van verlichting in meerdere wijken en zelfs gemeenten), zou BRUGEL van SIBELGA precieze informatie over dit type incident willen. Deze informatie zou systematisch moeten worden gerapporteerd in de volgende verslagen en ODO-programma's.

⁴ De categorie 'diverse individuele defecten' betreft problemen met verlichtingspalen, palen, luiken, kabels, kasten ... Ze hebben dus in principe niets te maken met defecten aan lampen.

⁵ CAB gebeurt via installaties die het signaal voor de automatische aanschakeling van de openbare verlichting geven.

Bovendien stelt SIBELGA in haar rapport een analyse van het herstellingspercentage voor. De herstellingstermijnen in Tabel 3 zijn zoals overeengekomen tussen SIBELGA en de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Zoals Tabel 3 laat zien, is dit herstellingspercentage historisch heel goed (meer dan 93% van de termijnen wordt nageleefd en dit voor elk type defect).

In 2018 is het herstellingspercentage van individuele lampen die aan de aannemers worden toevertrouwd, evenwel fors gedaald (van 97,9% in 2017 tot 83,8% in 2018). SIBELGA verklaart dit resultaat door het feit dat een van haar twee aannemers, belast met de individuele herstelling van de lampen, van oktober tot december 2018 storingen veroorzaakte en op zijn eentje alle herstellingsstatistieken van 2018 verknoeide. De situatie is in het begin van 2019 genormaliseerd.

Tegenover de gegeven uitleg vraagt BRUGEL aan SIBELGA welke maatregelen er tegen de falende aannemer zijn getroffen (boetes ...).

	Termijnen	Gemiddeld percentage herstellingen 2014	Gemiddeld percentage herstellingen 2015	Gemiddeld percentage herstellingen 2016	Gemiddeld percentage herstellingen 2017	Gemiddeld percentage herstellingen 2018
Individuele defecten aan lampen (toevertrouwd aan aannemers)	5 werkdagen	94%	93,8%	96,4%	97,9%	83,8%
Diverse individuele defecten (toevertrouwd aan de technici van SIBELGA)	5 werkdagen	94,8%	93,3%	93,9%	96,6%	95,9%
Sectiedefecten (toevertrouwd aan de technici van SIBELGA)	2 werkdagen	96,3%	93,4%	96,7%	96,8%	96,3%

Tabel 3: Herstellingstermijnen en -percentages

2.6 Studie van de mogelijke synergie tussen actoren die instaan voor het beheer van de openbare verlichting in Brussel

Zoals reeds eerder vermeld, wordt de openbare verlichting in Brussel beheerd door verschillende spelers.

BRUGEL verzamelde hieromtrent de volgende informatie:

- SIBELGA beheert 86.682 verlichtingspalen op de gemeentelijke wegen;
- Brussel Mobiliteit verzekert het beheer van ongeveer 25.000 verlichtingspalen op de gewestwegen;
- Leefmilieu Brussel verzekert het beheer van ongeveer 2.500 verlichtingspalen in de parken van het Gewest;

- de Regie der Gebouwen staat in voor het beheer van een honderdtal verlichtingspunten in het Jubelpark.

Momenteel bestaat er geen enkele synergie tussen deze verschillende spelers. In deze context acht BRUGEL het aangewezen dat er een analyse wordt uitgevoerd van de manier waarop de openbare verlichting wordt beheerd op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Met deze analyse zou men ook kunnen evalueren of mogelijke synergieën tussen spelers winstgevend zouden kunnen zijn voor de gemeenschap.

Daarom is BRUGEL de verschillende actoren beginnen contacteren om de technische clausules te kunnen opstellen van het bestek, dat zal worden gelanceerd in het 4e kwartaal van 2019 en waarvan de resultaten tegen het begin van 2020 worden verwacht.

Deze studie, uitgevoerd op initiatief van BRUGEL, zal worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met de betrokken administraties en SIBELGA.

2.7 Inhoud van het verslag

Gezien het belang van de ODO betreffende het beheer van de openbare verlichting, zowel vanuit financieel als vanuit maatschappelijk oogpunt, meent BRUGEL dat de verslagen over het programma en de uitvoering van de ODO's meer informatie moeten bevatten over de manier waarop het beheer van de openbare verlichting wordt verzekerd en over de financiële stromen, verbonden aan deze activiteit.

De in dit verslag verstrekte informatie is volgens BRUGEL te beknopt om een onderbouwd en volledig advies over deze kwestie te kunnen uitbrengen.

BRUGEL zou over meer informatie willen beschikken, in het bijzonder betreffende:

- een indicator van de leeftijd van de bestaande installaties;
- de voorgestelde/uitgevoerde types investeringen (onderscheid uitbreiding en vervanging);
- types geïnstalleerde verlichtingspalen/lampen;
- types vervangen verlichtingspalen/lampen;
- eenheidsprijzen van de verlichtingspalen;
- de staat van voortgang van de strategische projecten (uitvoeringspercentage van de dimming, leds, smart lighting ...)
- de details over de belangrijke incidenten (voorbeeld van het probleem van de CAB);
- de types gefactureerde werken;
- de samenwerking met de gemeenten;
- de samenwerking met de onderaannemers
- ...

BRUGEL zal met SIBELGA overleggen om te evalueren hoe de gevraagde informatie in de verschillende verslagen kan worden geïntegreerd.

3 Veiligheid van de binneninstallaties gas

3.1 Inleiding

De gasordonnantie van 14 december 2006 stipuleert⁶ dat SIBELGA een kosteloze preventiedienst voor risico's bij het gebruik van aardgas moet aanbieden aan de gezinnen die erom vragen. Deze opdracht wordt vervuld door de dienst Veiligheid van de Binneninstallaties voor Gas (VBIG).

De aanvragen die in het kader van deze opdracht worden ingediend door SIBELGA, kunnen erg uiteenlopend zijn. Onderstaande lijst geeft enkele voorbeelden maar is geenszins volledig:

- Interventie voor de opening van een meter na weigering door de desbetreffende dienst (die een potentieel risico heeft gedetecteerd);
- Inspecties naar aanleiding van een onregelmatigheid die aan gasinstallaties werd vastgesteld tijdens een wachtinterventie;
- Inspecties voorafgaand aan de installatie van gasconvectoren;
- Aanvraag van de gewestelijke huisvestingsinspectie van Brussel nadat een non-conformiteit werd vastgesteld;
- Vragen van de gemeentelijke autoriteiten, politiediensten of brandweer in het kader van een dringende interventie;
- Vragen voor verlichting vanwege huisvestingsmaatschappijen of gespecialiseerde vzw's (Santé-Habitat, Habitat & Rénovation ...).

Kortom, de dienst VBIG treedt op als expert-adviseur bij de overheidsinstanties en waakt over de naleving van de veiligheidsnormen bij de gebruikers.

In 2018 waren er 5262 inspecties wegens gemelde problemen met de binneninstallaties van Brusselse klanten. Dat is een toename van 16% in vergelijking met 2017. In vergelijking met 2016 is het aantal inspecties zelfs met 23% gestegen.

De stijging van het aantal interventies heeft een lichte overschrijding van het geplande budget met zich gebracht. De kost van de ODO in 2018 bedraagt € 722.900, terwijl het geprogrammeerde budget € 689.300 was.

Uit de (heel beperkte) informatie, verstrekt door SIBELGA in haar verslag, is niet duidelijk af te leiden wat de redenen zijn voor de stijging van het aantal interventies.

⁶ Artikel 18, paragraaf 1 van de ordonnantie betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegensretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bepaalt:

"De distributienetbeheerder is bovendien belast met de volgende openbare dienstverplichtingen:

1° de organisatie van een dienst voor de opvolging van de relatie met de consument en het geven van inlichtingen inzake prijzen en voorwaarden van aansluiting ten behoeve van huishoudelijke afnemers;

2° de levering van gas tegen een specifiek sociaal tarief aan personen en volgens de voorwaarden bepaald door de federale wetgeving en in Hoofdstuk Vbis;

3° een kosteloze preventiedienst voor risico's bij het gebruik van aardgas, ten voordele van de gezinnen die erom vragen.
De Regering bepaalt de inhoud en voorwaarden voor de uitoefening van deze opdracht. "

In haar adviezen betreffende het ODO-verslag voor 2017 en het ODO-programma voor 2019 suggereerde BRUGEL het risico van een stijging van het aantal interventies van de dienst VBIG ten gevolge van de sensibiliseringscampagne over de omschakeling van de L/H-netten.

BRUGEL vraagt SIBELGA om meer informatie over de oorzaken van deze stijging.

BRUGEL nodigt SIBELGA ook uit met deze evolutie rekening te houden bij de voorbereiding van het budget voor het ODO-programma voor 2020, dat SIBELGA in september 2019 aan de Regering en aan BRUGEL zal meedelen.

4 Conversie van arm gas naar rijk gas

De artikelen 18 en 18bis van de gasordonnantie zoals gewijzigd door de ordonnantie van 23 juli 2018 bevatten in hun bepalingen nieuwe openbare dienstopdrachten voor de beheerder van het gasdistributienet. Deze nieuwe opdrachten bestaan voornamelijk uit begeleidingsmaatregelen bij het conversieproject gas dat is gepland voor de periode 2020-2024. Het gaat voornamelijk om:

- 1) de verspreiding van duidelijke en objectieve informatie, binnen een gepaste termijn, over de doelstellingen nagestreefd in het plan voor de gasomschakeling, de modaliteiten voor de uitvoering ervan en de gevolgen;
- 2) de opstelling en de goede uitvoering van het plan voor de aanpassing van het net met het oog op de omschakeling van het gasnet;
- 3) de financiering van de compatibiliteitscontroles en desgevallend van de aanpassingen die dienen te gebeuren aan de toestellen van de netgebruikers die zich in een kwetsbare of achtergestelde situatie bevinden.

In zoverre deze bepalingen in juli 2018 zijn opgenomen in de gasordonnantie en het budget van de ODO's voor 2018 in 2017 is opgesteld, is er in 2018 geen budget voorzien voor de uitvoering van deze nieuwe ODO in het kader van het omschakelingsproject.

In 2018 moesten evenwel de eerste maatregelen worden gelanceerd naar aanleiding van de goedkeuring van het communicatieplan door de Regering op 25 januari 2018.

In mei 2018 werd de gewestelijke informatiecampagne gelanceerd met een persconferentie in aanwezigheid van de Gewestelijke minister van energie, het online zetten van een gedetailleerde website, de organisatie van informatiesessies voor de relaisactoren en de verzending van een eerste persoonlijke communicatie naar de DNG's van gas die in 2020 op rijk gas zijn overgestapt.

De kosten voor de implementatie van de ODO 'Omschakeling van arm naar rijk gas' bedragen in 2018 € 68.137 en zijn uitsluitend verbonden aan de communicatieacties.

We herinneren er tot slot aan dat BRUGEL de Regering in haar advies omtrent het ODO-programma voor 2019 heeft aangeraden het programma goed te keuren met inbegrip van de middelen om de doeltreffendheid van de informatiecampagne over het gasomschakelingsproject te evalueren. BRUGEL acht het belangrijk erop toe te zien dat de netgebruikers de boodschappen van SIBELGA goed ontvangt en begrijpt.

In haar beslissing van 7 februari 2019 heeft de Regering het advies van BRUGEL gevolgd en het ODO-programma voor 2019 goedgekeurd, aangezien dit de opname voorziet van een budget dat het mogelijk zal maken de doeltreffendheid van de informatiecampaignede omschakeling naar rijk gas te evalueren.

5 Conclusie

In overeenstemming met de elektriciteitsordonnantie heeft SIBELGA een verslag opgesteld over de uitvoering van al haar openbare dienstverplichtingen en -opdrachten voor het jaar 2018. Deze opdrachten vloeien voort uit het, na [advies \(nr. 232\)](#) van BRUGEL, door de Regering goedgekeurde programma van de dienststopdrachten.

Dit advies is bedoeld om een analyse voor te stellen van de informatie, verstrekt door SIBELGA in het kader van de uitvoering van de ODO's, verbonden aan de openbare verlichting, de veiligheid van de binneninstallaties voor gas en de omschakeling van arm naar rijk gas.

- I. Net zoals de vorige jaren vertegenwoordigden de activiteiten in verband met openbare verlichting ook in 2018 de voornaamste ODO van SIBELGA in het licht van het toegekende budget. Het totale aan openbare verlichting bestede budget bedraagt € 23.777.037 en vertegenwoordigt dus ruim 78% van alle uitgaven verbonden met het ODO-programma van SIBELGA voor elektriciteit en gas.

Globaal werden de in het verslag van SIBELGA beschreven activiteiten in verband met de openbare verlichting uitgevoerd volgens het aangekondigde programma. Niettemin werden er, net als in de voorgaande jaren, nog bepaalde verschillen vastgesteld tussen bepaalde geplande en bestede investeringen, zoals de verschillen met betrekking tot de installatie van verlichtingspalen. In 2018 realiseerde SIBELGA 84% van haar streefcijfer inzake de installatie van verlichtingspalen.

Bovendien werd in 2018 een daling van het aantal defecten aan de lampen vastgesteld. Sinds 2013 was het totale aantal defecten voortdurend toegenomen. Deze stijging is hoofdzakelijk te wijten aan de daling van de frequentie van het preventieve onderhoud (vervanging van de lampen voor ze stukgaan), die tussen 2014 en 2015 werd doorgevoerd, maar vandaag vanuit financieel oogpunt wordt gerechtvaardigd.

Aangezien de activiteiten voor het beheer van de openbare verlichting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden verdeeld tussen meerdere actoren (SIBELGA, Brussel Mobiliteit, Leefmilieu Brussel en, in veel mindere mate, de Regie der Gebouwen), is BRUGEL van mening dat het relevant zou zijn om een analyse uit te voeren van de manier waarop de openbare verlichting op Brusselse schaal wordt beheerd. Met deze analyse zou men ook kunnen evalueren of mogelijke synergieën tussen spelers winstgevend zouden kunnen zijn voor de gemeenschap. BRUGEL zal deze analyse in 2019 uitvoeren in samenwerking met de betrokken administraties en SIBELGA. De verschillende actoren zijn trouwens al gecontacteerd in het kader van de opstelling van de technische clausules van de studie. De eerste resultaten worden verwacht tegen het begin van 2020.

Gezien het grote financiële en maatschappelijke belang van de ODO voor het beheer van de openbare verlichting, acht BRUGEL dat de verslagen over het programma en de uitvoering van de ODO's uitgebreidere informatie zouden moeten bevatten over de manier waarop het beheer van de openbare verlichting wordt verzekerd en over de financiële stromen verbonden aan deze activiteit. BRUGEL zal binnenkort met SIBELGA overleggen om te evalueren hoe bijkomende informatie in deze verschillende verslagen kan worden opgenomen.

2. Wat de opdracht betreffende de preventie van risico's rond het gebruik van aardgas betreft, stelt BRUGEL in 2018 een toename vast van 16% in vergelijking met 2017 van het aantal bezoeken door de VBIG naar aanleiding van problemen gemeld door de gebruikers van het net. Een deel van deze toename zou onrechtstreeks te maken kunnen hebben met de communicatiecampagnes van de autoriteiten over het conversieproject. Als dat het geval is, zal de komende jaren een verhoging van het budget voor deze dienst moeten worden voorzien.
3. Aangezien de bepalingen betreffende de nieuwe ODO's voor de omschakeling van L-gas naar H-gas in juli 2018 in de gasordonnantie zijn ingevoegd en het budget van de ODO's voor 2018 in 2017 werd opgesteld, was er in 2018 geen budget voorzien voor de uitvoering van deze nieuwe ODO in het kader van het omschakelingsproject. Maar SIBELGA moest in 2018 de eerste acties lanceren naar aanleiding van het communicatieplan, dat de Regering op 25 januari 2018 had goedgekeurd. Daardoor werd een niet-geprogrammeerd budget van € 68.137 besteed aan communicatieacties.

De analyse van de activiteiten betreffende het beheer van de beschermde afnemers en winterafnemers voor de uitvoering van het programma 2018 inzake elektriciteit en gas werd niet opgenomen in dit advies, maar in het jaarverslag van BRUGEL voor het jaar 2018.

Tot slot herinnert BRUGEL dat zij de dekking van de in het verslag aangeduide kosten door de tarieven zal analyseren in het kader van de ex post controle 2018. De beslissing hierover zal vóór het einde van 2019 worden genomen. BRUGEL herinnert er ook aan dat de geldende wetgeving de regelgever uitdrukkelijk verbiedt een regulering door middel van stimulansen te implementeren voor wat de uit de ODO's voortvloeiende activiteiten betreft.

* *

*